

Αρχαία ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΩΡΑΙΤΗ

693.717.8812

www.kmoraiti.gr

12/8/2020

ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ

Η **δοτική προσωπική** είναι η δοτική ονόματος ή αντωνυμίας, συνήθως της προσωπικής αντωνυμίας. Δείχνει το πρόσωπο για το οποίο υπάρχει ή γίνεται κάτι. Η δοτική προσωπική συνήθως αναφέρεται στο περιεχόμενο ολόκληρης της πρότασης. Αντίθετα, το αντικείμενο σε δοτική αναφέρεται μόνο στο ρήμα. Βρίσκεται κοντά σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις ή συνοδεύει προσωπικά ρήματα οποιασδήποτε σημασίας και διάθεσης.

Είδη της δοτικής προσωπικής σε προσωπικά ρήματα:

1. **Δοτική προσωπική κτητική:** δείχνει τον κτήτορα και συντάσσεται με τα ρήματα είμι, γίγνομαι, υπάρχω, όταν αυτά έχουν σημαίνουν «έχω».
Παῖδες δέ **μοι** οὕπω εἰσίν. (Παιδιά δεν έχω ακόμα.)
Τί **μοι** πλέον ἐστί; (Τι όφελος έχω;)
Τῷ δικαίῳ παρὰ τῶν θεῶν δῶρα γίγνεται. (Ο δίκαιος έχει δώρα από τους θεούς.)
2. **Δοτική προσωπική χαριστική:** δείχνει το πρόσωπο για χάρη του οποίου γίνεται αυτό που δηλώνει η πρόταση:
Ἦλθον Θετταλῶν ἱππεῖς **τοῖς Ἀθηναίοις**. (ήρθαν ἱππεῖς των Θεσσαλῶν για χάρη των Αθηναίων.)
Ἐπριάμην **ὑμῖν** ἀγαθὰ πλεῖστα. (αγόρασα για σας πολλά αγαθά)
Πᾶς ἀνὴρ **αὐτῷ** πονεῖ. (κάθε άντρας κοπιάζει για τον εαυτό του)
3. **Δοτική προσωπική αντιχαριστική:** δείχνει το πρόσωπο που βλάπτεται:
Ἦδε ἡ ἡμέρα **τοῖς Ἑλλήσι** μεγάλων κακῶν ἄρξει. (Η σημερινή ημέρα θα είναι για τους Έλληνες η αρχή μεγάλων συμφορῶν.)
Πάντες πάντα κακὰ νοοῦσι **τῷ τυράννῳ**. (σκέφτονται για τον τύραννο)
4. **Δοτική προσωπική ηθική:** δείχνει το πρόσωπο που χαίρεται ή λυπάται.
Συνήθως, χρησιμοποιείται η δοτική της προσωπικής αντωνυμίας. Η δοτική ηθική συνοδεύεται συχνά από τις δοτικές άσμένῳ, βουλομένῳ, ήδομένῳ, άχθομένῳ, προσδεχομένῳ:
Εἴ **σοι** βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι, σὲ ἐρήσομαι. (αν θέλεις να απαντήσεις)

Προσδεχομένω **μοι** τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν ἔς με γεγένηται. (Περίμενα το ξέσπασμα της ὀργῆς σας ἐναντίον μου.)
Ἡ στρατιὰ σῖτον οὐκ εἶχεν **αὐτῷ**. (το στράτευμα δεν εἶχε τρόφιμα πρὸς λύπη του)
Ὡ τέκνον, ἥ βέβηκεν **ἡμῖν** ὁ ξένος; (παιδί μου, ἀλήθεια μας ἦρθε ὁ ξένος;)

5. **Δοτική προσωπική της συμπάθειας:** δείχνει τὸ πρόσωπο που συμπάσχει, που συμμετέχει συναισθηματικά σὲ ὅ,τι ἐκφράζει τὸ ρῆμα τῆς πρότασης: Διέφθαρτο **τῷ Κροίσῳ** ἡ ἐλπίς. (Ὁ Κροίσος εἶχε χάσει κάθε ἐλπίδα.)
6. **Δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου:** δείχνει τὸ πρόσωπο σύμφωνα με τὴν κρίση του ὁποῖου ἰσχύει αὐτὸ που λέγεται στὴν πρόταση: Εὐδαίμων **μοι** ἐφαίνετο ὁ ἀνὴρ. (ὁ ἀντρας μου φαίνεται εὐτυχισμένος.)
7. **Δοτική προσωπική της αναφοράς:** δείχνει τὸ πρόσωπο ὅσον ἀφορὰ τὸ ὁποῖο ἰσχύει αὐτὸ που δηλώνει ἡ πρόταση. Συχνά, συνοδεύεται ἀπὸ τὸ ὥς ἡ μετοχὴ δοτικῆς πτώσης:
Τῷ γὰρ καλῶς **πράσσουντι** πᾶσα γῆ πατρίς.
Μακρὰν **ὥς γέροντι** προύσταλῃς ὁδόν. (Ἐκανες δρόμο μακρὸ γιὰ γέροντα.)
8. **Δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου ἢ του ποιητικοῦ αἰτίου:** δείχνει τὸ πρόσωπο που ἐνεργεῖ. Συντάσσεται με παθητικὰ ρήματα, κυρίως συντελεσμένων χρόνων, παρακειμένου, υπερσυντελικού, καὶ με ρηματικὰ ἐπίθετα σὲ -τέος ἢ -τος:
Ἀλέξανδρος, ὥς **Ἀριστοβούλῳ** λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν.
Ὡστε **μοι** σχεδὸν τι πᾶς ὁ λόγος γέγραπται.
Ὡφελήτῃ **σοι** ἡ πόλις ἐστί. (Πρέπει νὰ ὠφελεῖς τὴν πόλιν.)
Οὐκ ἐξίτὸν ἐστί **αὐτοῖς**. (Δεν εἶναι δυνατόν σ' αὐτοὺς νὰ βγουν ἐξω.)